Книга пророка Даниїла 2

Сон Навуходоносора 1-13; Даниїл пояснює сон 14-49

1 Другого року царювання Навуходоносора приснились Навуходоносорові сни, і стривожився дух його, і сон утік від нього.

2 Тоді цар звелів скликати віщунів, чародіїв, ворожбитів і халдеїв, щоб вони відгадали цареві сни. Прийшли вони й поставали перед царем.

3 І промовив до них цар: "Сон мені снився й стривожився дух мій; бажаю знати сон той."

4 Халдеї ж цареві по-арамійському: "О царю, жий навіки! Скажи сон твоїм слугам, і ми звістимо тобі, що він означає."

5 Цар у відповідь халдеям: «Ось що постановив я: Коли ви не скажете мені про сон і те, що він означає, на кусні будете пошматовані, й доми ваші будуть обернені в руїни.

6 А як розповісте про сон і те, що він означає, дістанете від мене дарунки, нагороду й великі почесті; скажіть же мені про сон і його значення.»

7 Ті відповіли вдруге й сказали: "Нехай цар скаже сон своїм слугам, і ми його витлумачимо."

8 Тоді цар у відповідь: «Напевно знаю, що ви хочете виграти час, власне тому, що бачите, як я постановив.

9 Коли ви не скажете мені про сон, один лише вирок буде проти вас. Ви задумуєте виректи мені неправду й оману, поки мине час. Тому скажіть мені про сон, і тоді я знатиму, що ви здібні витлумачити мені й його значення.»

10 Халдеї у відповідь цареві сказали: «Нема на світі людини, котра могла б сказати те, чого цар вимагає, тим то ні один цар, хоч який би він був великий та потужний, не вимагав такого в жадного віщуна, чародія або халдея.

11 Річ, якої цар вимагає, трудна, й ніхто інший не може її цареві об'явити, крім богів, які не живуть між людьми.»

12 Тоді розлютився й розгнівався цар вельми й повелів вигубити всіх вавилонських мудреців.

13 Був оголошений наказ вигубити мудреців, тож і шукали Даниїла та його товаришів, щоб і їх убити.

14 Тоді Даниїл звернувся розважливо й мудро до Аріоха, начальника над царською сторожею, що вийшов був убивати вавилонських мудреців.

15 Він заговорив до Аріоха, царського уповноваженого, й мовив: "Чого то такий суворий наказ від царя?" Тоді Аріох з'ясував Даниїлові справу,

16 і Даниїл увійшов й упросив царя дати йому час, щоб він міг пояснити йому значення сну.

17 Прийшовши до себе додому Даниїл оповів Ананії, Мисаїлові та Азарії, товаришам своїм,

про справу,
18 аби вони просили в небесного Бога ласки в цій тайні, щоб Даниїлові та його товаришам не загинути з іншими вавилонськими мудрецями.
19 Тоді тайна була відкрита Даниїлові в нічному видінні, й Даниїл возславив небесного Бога.
20 Даниїл заговорив і мовив: «Хай ім'я Боже буде благословенне від віку й до віку, бо в нього мудрість і сила.
21 Він змінює час і пори року, царів скидає, царів настановлює, дає мудрість мудрим і розум розумним.
22 Він відкриває, що глибоке й скрите, знає, що в темряві, і світло з ним перебуває.
23 Тебе, Боже батьків моїх, я славлю й хвалю, бо дав єси мені мудрість і силу, і відкрив єси мені те, про що ми тебе благали - бо ти відкрив нам справу царську.»
24 Після того Даниїл пішов до Аріоха, якому цар наказав повбивати вавилонських мудреців, і мовив до нього так: "Не вбивай вавилонських мудреців; уведи мене до царя, і я витлумачу йому значення сну."
25 Тож Аріох привів негайно Даниїла перед царя й так сказав йому: "Я знайшов між полоненими синами Юдеї чоловіка, що зможе розповісти цареві значення сну."
26 Заговорив цар і мовив до Даниїла, що мав ім'я Валтасар: "Чи справді можеш та сказати мені про сон, що снився мені, і про його значення?"
27 Даниїл у відповідь цареві: «Тайни, про яку цар питає, не можуть ні мудреці, ні чародії, ні віщуни, ні звіздознавці виявити цареві.
28 Але є на небесах Бог, який відкриває тайни й який показав цареві Навуходоносорові, що має статись наприкінці днів. Сон твій і видіння твоєї голови на твоєму ложі ось які були:
29 Думки в тобі, царю, стриміли на твоєму ложі до того, що буде потім, і той, хто відкриває тайни, показав тобі, що станеться.
30 А мені ця тайна відкрита не тому, що наче б я був мудріший від усіх живих, але на те, щоб цареві стало ясним значення, та й щоб спізнав ти думки твого серця.
31 Ти, царю, дивився - аж ось якийсь бовван великий. Вельми великий був той бовван і незвичайного блиску; стоїть ось він перед тобою й страхітлива його подоба.
32 Голова у того боввана була з щирого золота; груди його й руки - з срібла; живіт у нього й стегна - з міді;
33 голінки у нього - з заліза, а ноги - частково з заліза, частково з глини.
34 Ти дивився на нього, аж відірвався від гори, без допомоги рук, камінь і вдарив у боввана, в залізні та глиняні його ноги, й розбив їх.

35 Тоді все вмить потрощилось - залізо, глина, мідь, срібло й золото, й стало, ніби полова на току літом; вітер же так розвіяв те, що й сліду не зосталось від того, а камінь, що вдарив у боввана, зробився великою горою й заповнив усю землю.
36 Оце сон! Скажемо перед царем, що він означає.
37 Ти, о царю, цар над царями, котрому Бог небесний дав царство, потугу, силу й славу,
38 котрому в руки він віддав, де б вони не жили, - людей, земних звірів і небесне птаство й котрого він настановив володарем над ними; ти - золота голова.
39 Після тебе настане друге царство, менше від твого, а за тим ще третє царство, мідне, що заволодіє всією землею.
40 А четверте царство буде міцне, мов залізо, бо залізо розбиває й трощить усе; і як залізо, що розбиває, так і воно розіб'є й розтрощить усі інші.
41 А що ти бачив ноги й пальці на ногах частково з ганчарської глини, а частково з заліза, то царство буде розділене, але в ньому все ж таки буде щось із міцности заліза, згідно з тим, що ти бачив на залізі, змішанім з болотяною глиною.
42 І як пальці на ногах були частково з заліза, а частково з глини, так і те царство буде частково міцне, а частково крихке.
43 А що ти бачив залізо, змішане з болотяною глиною, то це значить, що вони змішаються через людське насіння, але не зіллються одне з одним, так, як залізо не змішується з глиною.
44 За часів тих царів небесний Бог здвигне царство, що не розпадеться повіки, і його влада не перейде до іншого народу; воно повалить і потрощить усі ті царства, а само стоятиме повіки,
45 так, як ти бачив, що камінь відірвався був від гори без допомоги руки й розвалив залізо, мідь, глину, срібло й золото. Великий Бог показав цареві, що буде після того. Це правдивий сон, і виклад його певний.»
46 Тоді цар Навуходоносор упав лицем до землі, вклонився Даниїлові й звелів принести йому жертви й кадило.
47 Далі заговорив цар до Даниїла й мовив: "Справді Бог ваш - Бог над богами, Володар над володарями й відкривач тайн, якщо ти ото спромігся виявити цю тайну."
48 Тож цар вивищив Даниїла, дав йому силу великих подарунків, вручив йому власть над усім вавилонським краєм і настановив його верховним начальником над усіма вавилонськими мудрецями.
49 На прохання Даниїла цар настановив Седраха, Мисаха й Авденаго над справами Вавилонського краю, сам Даниїл же зостався при царському дворі.